

točki še na dalje, zanima še le bolj gg. učitelje, naši bralci pa so lahko že iz tega, kar smo navedli, izpoznali, da je g. nadzornik mož na pravem mestu. Šola, kakor si jo misli, taka pač ni le za šolo, ampak za življenje. Daj Bog, da bode tacih veliko v domovini naši!

Gospodarske stvari.

Nekaj o sadnem moštu.

Letos je po naših krajih malo grozdja, vina bode torej malo, ali sadja je po nekaterih krajih obilo in težko, če se spravi ga veliko v denar, vsaj ne za drag denar. Kolikor vemo, vprašuje se le bolj po lepih jabelkih in zato se dobi za štrtinjak jabelk po 10, največ po 13 fl. Zadnja cena še sicer velja, toda ona velja le za najboljša jabelka in ne za vse kraje.

Na vsak način bode torej treba gledati, da se porabi sadje drugače, ali že za sušenje ali pa za mošt. Kdor more storiti oboje, ta stori dobro, kajti suho sadje, če že tudi ne pride na prodajo, porabi se doma lahko prav koristno; prihrani se kruha in druge hrane, po letu pa se lahko skuha in le-ta pijača nam pride v časih boljše, kakor katera druga, izlasi v boleznih. Ali tudi mošta delati, kdo ne ve, da je dobro? Mošt je po letu prav prijetna pijača in zdrava, samo treba je, da se dobro napravi. Okus mošta in torej njegova vrednost napravita se tako rekoč že v preši, v tem, kako se ravna s sadjem, kedar se tolče in z moštom, kedar je že v sodu.

Oboje naj tukaj malo tistim bralcem, ki še tega ne znajo, razjasnimo! Za mošt ni vsako sadje; mošt tirja zrelo in zdravo sadje. Kar je gnjilo, zmrzlo ali zmehčano, ni več za mošt. Prej pa, ko hočeš delati mošt, spravi sadje za nekaj dni v suh, zakriti kraj. Tu še nekoliko dozori, da dobi več sladkorja va-se. Predolgo pa ne sme ostati sadje na kupu, sicer se preveč zmehča — na kvar moštu.

Kako sadje kaže za mošt? Tisto, ki ima trdo mečo, pusto, ne pa tako tisto, ki je zlahkno. Tedaj so za mošt najboljše tepke, črnelke, drobnice itd. Ko je tako sadje potem dozorelo na kupu, ne predebelem, treba ga je še na novo izbrati in vzame se za mošt le zdravo, vse drugo se odpravi, bodi že, da se vzame za kis ali jesih ali pa se daje živini. Če je sadje blatno, treba ga je oprati in tako se mora potem posušiti, predno se stolče in zmečka. Kako da se to stori, to je znano, najbolje orodje je za to leseni tolkač ali kijec.

Če je sadje stolčeno, dene se na prešo, prav tako, kakor grozdje. Mošt, ki teče iz preše, vlije se v sod in je zato najboljši tak, v katerem je bilo vino, se ve, da zdravo. Če ni tacih sodov, sodijo še tudi taki, v katerih je bilo

žganje, toda moraš jih poprej dobro izplahnuti. Nikakor pa ne smeš mošta viliti v sod, v katerem je bil jesih ali kis, kajti potem dobiš pač jesih, nikar pa mošt. Kar pride mošta iz prvega koša, t. j. iz prvega prešanja, ta je najboljši mošt, ali tudi tisti, ki pride iz druge preše, ni kar bodi. Druga preša pa je tista iz tropin, na katere si vлил nekaj vode, potem pa si jih pustil stati nekatere ure. Le-ta mošt je dober, če se potem izpreša; se ve, da je slabši, kakor iz prve preše, vendar pa se lahko še vlije k njemu, brez posebne škode. To pa še zlasti takrat, če si delaš mošt ne toliko za prodajo, kolikor za lastno rabo.

Da se mošt shrani ravno tako v dobri kleti, kakor vino, to je potrebno; klet mora biti zračna in snažna; zelja ali korenja ne sme biti v njej, kajti duh, ki prihaja iz teh stvari, privzame mošt in se pokvari, da ni več za dobro rabo. Tudi topla naj bode klet, kakor pri vinskem moštu; 10 do 14 stopinj mu ugaja še nekam najbolje. Mošt začne v par dnevih vreti in da se ga ne pogubi preveč, treba je, da pustiš sode nekaj „navane“ t. j. da niso polni do vrha. Umeje se, da moraš iti včasih gledat, kako je kaj z moštom, dokler še vrenje v kleti ni pri konci, sicer se utegne kaj pripetiti, da ti bode na škodo.

Brž pa, ko se je vrenje skončalo, pretoči mošt v druge, čiste sode, kajti mošt ne sme ležati na drožeh. Dalje ko leži mošt na drožih, manj ti bode sladek in postane ti tudi celo lahko kis ali pa se ti pokvari, da ne bode prijetna pijača iz njega. Sod mora, ko si va-nj mošt pretočil, biti poln in treba ga je od časa do časa dopolniti — prav, kakor pri vinu. V obče pa se opravlja poslej pri sadnem moštu vse tako, kakor pri vinskem. Delaj tedaj z njim tako in verjami, da ti bode prav dobro teknil, tebi tako, kakor tvojim delalcem, gotovo bolje, kakor — žganje.

Sejmovi. Dne 17. oktobra pri sv. Emi nad Podčetrtnikom. Dne 18. oktobra v Oplotnici. Dne 19. oktobra v Apačah, pri sv. treh Kraljih v slov. gor., v Mozirji, v Podsredji, v Trbovljah in v Vojniku.

Dopisi.

Od sv. Križa pri Slatini. (Spominek ženi!) Na severni strani od Slatine, uro hoda navzgor, leži gora Boč. Na južnem rebro te gore se nahaja že od nekdaj dobro znana, z domačim imenom „Grilova“ domačija. Dne 29. septembra t. l. odzvela je nemila smrt po daljši, mučni bolezni tej hiši čez vse skrbno in blago gospodinjo. Ranjka, rojena pred 65 leti v 6 ur oddaljeni Podsredji, je prišla pred 36 leti za gospodinjo in hišno mater k tej hiši. Ves čas

pokazala se je ranjka pri vsem posnemanja vredna kot skrbna, izgledno lišna mater. Bila je v najlepši izgled vsem zakonskim, starišem, gospodarjem in gospodinjam pa tudi vsakemu drugemu človeku. Spoštovana in ljubljena je bila od daleč in od blizu, od berača do višjih imenitnih oseb. Ponosna je bila vedno na svoj mili materni jezik in je marsikaterega z ostro besedo zavrnila, kdor je razžaljivo govoril črez častito duhovščino in mili naš jezik slovenski. Kedar je bilo kaj treba storiti za blagor domovine, bila je ona vsikdar med prvimi. Ob času volitev pošiljala je zraven svojega poštenega moža tudi svojega vrlega sina Miheca na bojišče, meneč, naj se že kot mlad fant privadi hudemu boju proti nemčurkim pošastim. Vsako dobro podjetje je podpirala, kolikor je bilo največ mogoče. Vrlemu Križevskemu pevskega društva posvetila je troje najboljših pevcev, od katerih je potem starejša sestra vstopila v samostan čast. šolskih sester v Mariboru in dobila redovno obleko letos na praznik v nebovzvetja Marije Device v največje veselje svoje matere. Ranjka plemenita ne samo po imenu Plemenitaš, katerega je dobila po sedanjem drugem možu, temveč plemenita tudi po svojem dejanju. Žalostna vest o smrti ranjke pretresla je pač vsacega, kdor jo je poznal, vedoč, kako blaga, darežljiva žena da je bila rajna Neža Plemenitaš. Zapustila je pridnega, za njo žalujčega moža in sedem dobro preskrbljenih in vsega spoštovanja vrednih otrok, kateri ji bodo še vedno v čast, ko že od nje kosti ne bode več najti. Da so jo v resnici spoštovali in ljubili vsi, pokazalo se je, ko je ležala na mrtvaškem odru; kajti prišli so ljudje od blizu in daleč žalovat in molit za dušo ranjke. Čast. gospod duhovniki in obilna množica ljudstva spremljali so ranjko mater k večnemu počitku. V molitvah in pri daritvi sv. maše spominjali se je bodemo vedno, dokler tudi nas ne pone-sejo za njo. Njen trud tukaj na zemlji poplačaj ji Bog obilno v nebesih!

Iz Krčevin. (Uzorna žena in mati.) Dne 26. septembra t. l. izročili smo večnemu pokoju kmetico Ano Trstenjakovo, rojeno 1820 l. v imoviti Zidaričevi hiši pod Holmom pri Ormoži. Ano Zidaričko je vzel v zakon Ivan Trstenjak, kmečki sin prave pravcate stare korenine. Iz tega zakona je bilo sedmere otrok, šest sinov in jena hči. Štiri sinovi so študirali. Res velika redkost na kmetih. Najstarejši sin Davorin, ravnatelj v Kostajnici, znan je kot izboren hrvaški pisatelj v svoji stroki; drugi sin Ivan gospodari doma, tretji Anton, bivši urednik „Slovana“, dober poznatelj vseslovenskega, a posebe jugoslovanskega slovstva vesten ocenjevatelj, ki je tudi že spisal razne reči, je uradnik v Ljubljani, četrti Fran je umrl 21. julija 1881, ko se je pripravljaj za stroge skuš-

nje iz jezikoslovja, peti sin Jakob, ki je naredil maturo, učiteljuje v Golobinaku, v Darovaru, v Slavoniji; hči Anka in najmlajši sin Mihael pomagata bratu pri gospodarstvu. Vsa obitelj je zelo nadarjena. Pokojnica je bila redka ženska prikazen na kmetih zaradi svojih dobrih svojstev: Nikoli ni človek slišal iz njenih ust nepristojne besede, nikoli ni imela s sosedi nepotrebnih preprirov, pomilovala je vsakega nesrečnika; da je bila živo vnetja za pravno vzgojo svojih otrok, ni treba ni omenjati; posebe lepo njeno svojstvo je bila izredna radodarnost; nikdar ni pustila berača nenaščenega izpod svoje strehe. Ako je katera soseda ali znanka česa pogrešala, treba jej je bilo iti samo k „Trstenjakovi Aniki“, in dobila je vsega v izobilju. V šolo je pokojnica hodila le malo časa, a imela je jako dober spomin, vedela je mnogo pravljič, poznala razne rastline ter vedela njihova lepa slovenska imena, ki se v tem kraju rabijo. Ko je bila dobre volje, rada je živo označevala kakega jej znanega posebnega pokojnega človeka in to tako dobro, da bi to osebo lahko kakim dramatik ali romanopisec v kakem delu porabil. Nad vse pa jo je zanimala zgodovina domačega okraja. Kako je bila vesela, ako sem pripovedal, kedaj je sezidana katera cerkev, kdo je bil prvi župnik pri tej cerkvi itd. To blagodušno ženo zadela je na stare dni bitka usoda. Že za mladih let oslepela je na lepem očesu vsled udarca, ki so ga povzročila vrata, in nasledek tega je bil, da jo je pred tremi leti tudi desno oko začelo silno boleti in čem dalje, tem bolj slabeti. Domačini so si prizadevali na vse mogoče načine, da ne bi izgubila popolnoma vida. Čestokrat je vrla hči dragi materi prinesla zdravila iz Varaždina, toda vse zaman. Vrla Anika je čisto oslepela, in najbolj jo je žalostilo to, da ni mogla več prestiti. Nit je vedela izvrstno sukati. Lansko zimo je odšla v Gradec, da bi si dala oko operirati, a doktorji so spoznali, da je bila za to preslaba. Zaradi te grozne nesreče ni bilo nikoli slišati iz njenih ust nikake pritožbe, udana v božjo voljo je vse voljno trpela. Veliko veselje sta jej bila unukinja Milica in še mlajši unukec Cirilček. Milo je bilo gledati, kakó brižno in pazno je časih vodila še ne petletna Milica babico na bližnji Holm k božji službi in zopet domov. Ko bi Slovenci imeli mnogo enakih žen, bila bi jim srečna bodočnost. Ta plemenita, res uzorna žena, kateri oстане v srcih vseh, ki so jo poznali, blag spomin, gotovo je vredna, da se jej postavijo na grobni spomenik besede:

Skrbna, vrla, dobra, mila,
Blagodušna, žena, mati;
Kar si dobra tu storila,
Bog Ti v večnosti naplati!

B. Fl.

Od sv. Urbana. V Levajcib, vasi tukajšnje župnije, se je prikazala pri govedi

kužna bolezen v gobcu in na parkljih. Ker je uže precej živine okužene, morala je bolezen dalje časa trajati, pa ljudje se bojijo stroškov in potov in kaj radi nesrečo zakrivajo. V preteklem tednu je prišel živinozdravnik iz Ptuja v kraj kuge, ter dal stroge naredbe, po katerih se naj ljudje ravnaajo. Uzrok bolezni bi znal biti slabo deževno vreme, prehlajenje, močvirni kraj paše; lahko pa se je bila tudi kuga s ptujo živino iz Hrvatskega pritepla in zasejala. Akoravno bolezen ni hitro nevarna za življenje živine, vendar napravi veliko škodo, ker živina močno shujša, in ako bolezen močno nastopi, odpadejo parklji, kateri težko ali nikdar več ne zrastejo. Snaga po hlevih, pazljiva postrežba in natančno ravnanje po ukazih živinozdravnikovih so zdatni pripomočki zoper kugo. — Da se je bolezen naglo razširjala, je tudi uzrok, ker se živina tukaj skupno po travnikih pase, in tako naleze zdrava živina od okuženih bolezni.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naši avstrijski vladi godi se sedaj bolje, kakor kateri koli v Evropi. Sicer nima v državnem zboru stalne večine, zato pa so ji vse stranke na voljo in ona si sestavi lahko večino iz njih, kakor ji je ljubo. To je za-njo pač veselje! — Pri razpravah o državnem proračunu mislijo na to, kako bi se dale skrajšati, v odseku ne bode razprave o tistih točkah proračuna, ki so vsako leto enake, ampak le o onih, ki so spremenljive. V odseku po takem ne ostane proračun tako dolgo, kakor doslej, ali vprašanje je: kaj bode v zboru samem? Nam se dozdeva, da bode sedaj ravno v njem še več govorjenja in more biti bode še celo več časa treba, predno se vzprejme ves proračun, kakor ga predlaga visoka vlada. — Glasilo štajarskih nemških konservativcev, „Volksblatt“, potegnulo se je nam nasproti za „nemški šulverein“, ali mi sodimo, da ne pozna tega nepridiprava in zato mu ne jemljemo tega preveč za zlo, pač pa želimo, da se podučí v prihodnje bolj o njem, predno se potegne za-nj. — V Švečah na Koroškem se je ustanovila nova posojilnica, toda čudno, naročila si je nemške tiskovine. Ona hoče torej delati za Nemce ali teh v Švečah ni, slov. kmetje pa ji vendar ne gredo kje na limanice? — Shod podružnice sv. Cirila in Metoda v Šmihelji se je lepo obnesel in bilo je tudi slov. pevcev iz Maribora navzočih. — Volitev drž. poslanca za volilno skupino Dolenjskih mest in trgov vrši se dne 9. novembra in misli se, da se izvoli g. J. Gorjup, ki je odložil poslanstvo, na novo, se ve, da, če se ne odreče tej časti. — Župan v Novem mestu, dr. Albin Poznik, je odložil svojo častno službo in pravi se, da za-

voljo tega, ker se tamošnji okr. glavar meša v mestne zadeve. — Na Primorji je trgategv že pri kraji in hvalijo se ljudje z mostom, vendar pa bojda ni toliko vreden, kolikor se mu stavi cena. — Mestni zastop v Trstu zanima se v novem času veliko za božjo službo v mestu, ali ne vprašajte, zakaj? Samo zato, da spravi iz cerkev slov. jezik ter vpelje laški; težko, da mu je h krati toliko mar za božjo službo samo. — Ljudje v Istri so neki počasni; kakor k službi božji, tako prihajajo tudi k volitvam pozno, zadnjokrat v Komjaru prepozno, ter so laški volilci sklenili volitev prav v času, ko so slovenski prišli na volišče. — Razstavo v Zagrebu so včeraj opoldne zaprli, obiskalo jo je v celem kacij 400.000 ljudi. — V Budimpešti so une dni zopet dijaki razgrajali zoper ogersko vlado, ker le ta ne dopušča nečega slabega lista razprodajati na ulicah. To je že več, kakor nerodno!

Vunanje države. Kakor se poroča iz Rima, želijo sv. oče Leon XII., da se romanje v večno mesto poslej ne godi več v trumah, to pa za tega voljo, ker romarji tako niso več varni pred laško drhaljo. — Iz Italije, posebno iz Rima se je v 14 dnevih meseca julija 900 ljudi izselilo v Ameriko, v Brazilijo. To pač ne kaže, da se godi ljudem, odkar so prosti, pod žezlom savojskih kraljev, predobro. — Tri ministre francoske republ. so izsikali v Marziliji, bojda zato, ker vlada ne skrbi nič za to sicer jako republikansko mesto. — Boulangerova stranka razpade, kar je naravno po nesrečni smrti tega pustolovca. — Tudi na Angleškem je smrt nenadoma pobrala moža, ki je dolga leta vodil irsko ljudstvo za nos, prešestnika O. Parnella. Kdo da postane za njim vodja Ircev, to še ni dogna, upamo pa, da ne več protestant. Na Parnellu so se Irči lahko izučili, kako da se človek vara na taci ljudéh. — V nemškem cesarstvu dobijo novo postavlo gledé na ljudske šole. Načrt je izdelal za-njo novi učni minister. Ali se v njem ustreže katol. ljudstvu, o tem še stvar ni jasna. — Ruska vlada se je potegnula pri kitajskem cesarji za svoje ljudi, ki bivajo v deželah „nebeškega carja“ in to je zdalo, kajti kitajska vlada pazi ostro nanje, da se jim ne izgodi krievica. — Da bolgarski knez, princ Ferdinand Koburški, odstopi na ljubo svojemu bratu Karolu, ni resnično. To je le želja ljudi, katerim ni ljubo, da je v deželi vendar že takrat vse v miru. — Sedanje tursko ministerstvo se ruši in sicer zato, ker ruje zoper njega angleški poslanik, kateri je pri sultanu sedaj posebno v čisljih. — V italijanski naselbini v Afriki, v Masavi odpusti vlada sedanji „naselbinski svet“ ter izroči njegove posle generalu kot namestniku kralja in pa polkovniku kot poveljniku vojaštva, kar ga je v deželi. — V Braziliji, tej